

"Αρχέγονος Ελλάς Ἡπειρος" έτσι χαρακτηρίζει την περιοχή αυτή του Ελληνισμού ο Κλαυδίου Πτολεμαίος (2ος αι. μ.Χ.) ενώ ο Αριστοτέλης (4ος αι. π.Χ.) την αποκαλεί "Ελλάδα την αρχαίαν".

Η Ἡπειρος είχε το όνομά της πάντοτε συνδεδεμένο με τη μοίρα του Ελληνισμού 3000 χρόνια αδιαμφισβήτητης και συνεχούς ελληνικότητας δηλώνουν τα κατάστικτα με αρχαιολογικούς τόπους και μνημεία εδάφη της. Στην "άπειρον γη" ("άπειρος" = απέραντι είναι η "Ἡπειρος" στα δωρικά) έζησε και μεγαλούργησε ο Ελληνισμός στο διάβα της Ιστορίας, αλλά και σήμερα εκεί ζει, αγωνίζεται και αντιστέκεται...

Όταν οι ιστορικοί αναφέρονται στην «ΗΠΕΙΡΟ» δεν εννοούν μόνο τους τέσσερις νομούς της Β.Δ. Ελλάδας, αλλά και τη ΒΟΡΕΙΟ ΗΠΕΙΡΟ το τμήμα αυτό της ενιαίας Ηπείρου που λόγω πολιτικών σκοπιμοτήτων βρίσκεται υπό Αλβανική κυριαρχία. Για τον Προκόπιο (6ος αι. μ.Χ.) η Ἡπειρος φτάνει ως την Επίδαμνο (Δυρράχιο) «Ἕλληνες εἰσίν, Ἡπειρώται καλούμενοι, ἄχρις Ἐπιδάμνου πόλεως, ἥπερ ἐπιθαλασσία οἰκεῖται». Εκεί, στην Επίδαμνο, τοποθετεί και ο Θουκυδίδης (5ος αι. π.Χ.) τα όρια των Ηπειρωτικών φύλων. Ο Διονύσιος ο Περιηγητής (1ος αι. π.Χ.) τα προσδιορίζει βορειότερα της Αυλώνας. Το αρχαίο ρητό «Ὠρκίην ὑπὲρ αἰῶν ερείδεται Ἑλλάδος ἀρχή» θέλει την Ελλάδα να αρχίζει από τη γη του Ωρικού. Τέλος ο Στράβων (1ος αι. μ.Χ.) θεωρεί ως όριο Ηπειρωτών και Ιλλυριών το Γενούσο ποταμό και τη γειτονική Εγνατία Οδό, πού ξεκινούσε από το Δυρράχιο και έφτανε στο Βυζάντιο. Αποικία των Κορινθίων και Κερκυραίων ήταν η Επίδαμνος (Δυρράχιο). Ηπειρώτες συμμετέχουν στους Ολυμπιακούς Αγώνες, ενώ οι κάτοικοι της Επιδάμνου εμπλέκονται ως Σύμμαχοι των Κερκυραίων και Αθηναίων στον Πελοποννησιακό Πόλεμο. Η ενότητα του Ηπειρωτικού χώρου (Βορείου και Νοτίου) με τα λοιπά Ελλαδικά είναι έκδηλη και αδιαμφισβήτητη σε ολόκληρη την αρχαιότητα.

Πρώτοι κάτοικοι της Ηπείρου θεωρούνται οι Πελασγοί. Αργότερα εμφανίζονται οι Ίωνες και στη συνέχεια τα δωρικά φύλα που επικρατούν. Κατά το Θεόπομπο (4ος αι. π.Χ.) τα ηπειρωτικά φύλα ήσαν 14 ενώ κατά το Στράβωνα 11, και όλα ελληνικά. Θρησκευτικό κέντρο όλων των Ηπειρωτών ήταν το Μαντείο της Δωδώνης προς τιμή του Δία. Στο Δωδωναίο Δία θυσιάζει ο Έλληνας ήρωας Αχιλλέας. Του Δωδωναίου Δία αγάλματα βρέθηκαν σε ολόκληρη τη Β. Ἡπειρο. Διαδεδομένη επίσης ήταν η λατρεία του Απόλλωνα, της Αφροδίτης, της Άρτεμης, της Αθηνάς, του Ποσειδώνα, του Διονύσου, του Ασκληπιού, θεοτήτων πού λάτρευε και ο υπόλοιπος Ελληνισμός.

Οι ιστορικές πηγές και η αρχαιολογική σκαπάνη μαρτυρούν την παρουσία ζωντανού Ελληνισμού στο Βουθρωτό (πλησίον Αγ. Σαράντα), Αντιγόνη (Τεπελένι), Επίδαμνο (Δυρράχιο), Αντιπάτρη (Μπεράτι), Απολλωνία (Ποιάνι-Φίερι), Βύλλιδα, Αστάκη, Αμαντία (Πλιόσα), Χίμαιρα (Χειμάρρα), Πάνορμο, Φοινίκη, Ογχησμό (Αγ. Σαράντα), Αδριανούπολι - Δρυϊνούπολι, Νυμφαίο, Ωρικό σε ολόκληρο δηλ. το Βορειοηπειρωτικό χώρο. Η ενότητα της πολιτιστικής κληρονομιάς της Β. Ηπείρου με τη λοιπή Ελλάδα αποδεικνύεται περίτρανα και με την αρχαιολογική σκαπάνη: Στην Απολλωνία, αποικία Κερκυραίων και Κορινθίων, έχουν βρεθεί ναοί Απόλλωνα και Άρτεμης ή Ποσειδώνα, ελληνικό θέατρο, Νυμφαίο, αττικά αγγεία και ταφικά ανάγλυφα με σκηνές από την ελληνική μυθολογία, αγάλματα Δωδωναίου Δία, Λυκείου Απόλλωνα,

Αθηνάς Παρθένου, Δήμητρας, Ερμής, Απόλλωνα, του Άτλαντα να κρατά στους ώμους του τον Ουρανό, προτομή του Δημοσθένη, νεκρόπολη με πλούσια ευρήματα κ.λπ.

Στο Βουθρωτό (Αγ. Σαράντα), πού ο Βιργίλιος θέλει να έχει κτισθεί από τον ήρωα του Τρωικού πολέμου Έλενο, βρέθηκαν αρχαία τείχη, Ναός Ασκληπιού, Γυμναστήριο, καταπληκτικό ελληνικό θέατρο, πρυτανείο, κεφαλή του Απόλλωνα, βωμός του Διονύσου, πολλές επιγραφές στα ελληνικά. Επίσης στο γειτονικό Φοινίκι βρέθηκε θέατρο, τάφοι με σαρκοφάγους, ναός της Αθηνάς, Γυμνάσιο κ.λπ. Ας σημειωθεί ότι το Φοινίκι κρατάει μέχρι σήμερα το αρχαιοελληνικό όνομα του: Φοινίκη πρωτεύουσα της Χαονίας.

Στη Βύλλιδα (πλησίον Φιέρι) αποκαλύφθηκε: περίφημο θέατρο πού συνδυάζει δωρικό και Ιωνικό ρυθμό, γυμναστήριο, στάδιο, ταφικά κτίσματα με μακεδονικές επιδράσεις, αρχαία αγορά, οικία με περίστυλη αυλή με πολύχρωμο ψηφιδωτό, νόμισμα με παραστάσεις Δωδωναίου Δία, της Άρτεμης, του Ηρακλή, του Αχιλλέα ή Μ. Αλεξάνδρου, καθώς και επιγραφές στα Ελληνικά. Και όμως το αλβανικό κράτος, ακολουθώντας τη Σκοπιανή πρακτική, παρουσιάζει τα μνημεία αυτά του Ελληνισμού ως αλβανική πολιτιστική δημιουργία...

Ηπειρωτική καταγωγή είχε και ο Μακεδόνας βασιλιάς Μ. Αλέξανδρος, από τη μητέρα του Ολυμπιάδα, κόρη του Βασιλιά των Μολοσσών Νεοπτόλεμου Α'. Το Βασίλειο των Μολοσσών, του μεγάλου αυτού ηπειρωτικού φύλου, τον 3ο αι. π.Χ. γνωρίζει τη μεγαλύτερη ακμή με το βασιλιά Πύρρο. Ο Πύρρος κατορθώνει να συνενώσει όλα τα ηπειρωτικά φύλα και προσπαθεί να καταλάβει την Ιταλική Χερσόνησο. Η ενιαία Ήπειρος - Βόρεια και Νότια - από τον Αχελώο μέχρι τον Αώο ποταμό, γνωρίζει μέρες δόξας και μεγαλείου. Ένα αιώνα όμως αργότερα ακολουθεί η Ρωμαιοκρατία, περίοδος παρακμής και καταστροφής της Ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς στην ενιαία Ήπειρο.

Το Ευαγγέλιο του Χριστού φτάνει πολύ νωρίς στον ηπειρωτικό χώρο, με τον Απόστολο Παύλο. Από τους πρώτους αιώνες έχουμε μάρτυρες από τη Β. Ήπειρο: Αγ. Αστείος Επίσκοπος Δυρραχίου (98 μ.Χ.), Αγ. Ελευθέριος Επίσκοπος Αυλώνας (120 μ.Χ.), Αγ. Δονάτος Επίσκοπος Φοινίκης (250 μ.Χ.), Διάκονος Ίσαυρος (3ος αι. μ.Χ.). Η παρουσία Επισκόπων σε Οικουμενικές Συνόδους (ήδη από το 381 μ.Χ.) δείχνει την οργάνωση της Εκκλησίας στην περιοχή. Τα πολλά βαπτιστήρια της παλαιοχριστιανικής εποχής που έχουν διασωθεί (Βουθρωτό, Φοινίκι, Αχρίδα) φανερώνουν την πρόοδο της Χριστιανικής Εκκλησίας στο χώρο τη Ηπείρου.

Εντυπωσιακή είναι η εξέλιξη της ναοδομίας: παλαιοχριστιανικές Βασιλικές έχουν ανακαλυφθεί στο Βουθρωτό, Βύλλιδα, Αμάντια, Δυρράχιο, Μεσαπλικ Αχρίδα με εντυπωσιακά ψηφιδωτά. Αργότερα η Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή αρχιτεκτονική έχει να παρουσιάσει: Κοίμηση Θεοτόκου Λάμποβο, Αγ. Νικόλαο Μπερατι, Παναγία Ζερβάτι (10ος αι.), Αγ. Ιωάννη Μπομποστίτσας Κορυτσάς, Αγ. Νικόλαο Μεσοποτάμου, Παναγία Μπόρια Κορυτσάς, στο Μπεράτι: Παναγία Βλαχέρνας, Αγ. Μιχαήλ και Αγ. Τριάδα (12ος-14ος αι.), Αγ. Κυριάκος Δούβιανης, Γέννηση

Θεοτόκου Επισκοπής (16ος αι.), Αγ. Πρόδρομος Μοσχόπολης Κορυτσάς και Παναγία Κοκαμιάς (17ος αι.), Αγ. Νικόλαος Μοσχόπολης (18ος αι.) κ.λπ.

Καταπληκτική είναι και η αιογγραφία πού αναπτύχθηκε στο χώρο της Β. Ηπείρου. Οι αρχαιότερες αιογγραφίες χρονολογούνται από τον 12ο αϊ. (Παναγία Μπόρια Κορυτσάς). Οι αιογράφοι εδώ ακολουθούν πιστά την βυζαντινή τεχνοτροπία. Σημαντικότετοι αναδείχθηκαν ο Ονούφριος και ο γιός του Νικόλαος (16ος αι.) που ιστόρισαν Ναούς στο Μπεράτι αλλά και την Καστοριά. Άλλοι αξιόλογοι αιογράφοι ήταν ο Ονούφριος Κυπριώτης (17ος αι.) και ο Δαβίδ από τη Σελενίτσα (18ος αι.). Ας σημειωθεί ότι όλες οι επιγραφές είναι στην Ελληνική γλώσσα. Το ενιαίο της τέχνης της Β. Ηπείρου με τη Νότια Ήπειρο και τη Δυτική Μακεδονία μαρτυρεί την ενότητα των τμημάτων αυτών του Ελληνισμού.

Στα χρόνια της παρακμής της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας δημιουργείται στην ενιαία Ήπειρο το «Δεσποτάτο της Ηπείρου» πού έφτανε από την Άρτα ως το Δυρράχιο. Από το 1449 η Ήπειρος καταλαμβάνεται από τους Τούρκους. Οι Χριστιανοί Ηπειρώτες του Βορρά αντιστέκονται με αρχηγό τον «Ηπειρώτη Πρίγκιπα» Γεώργιο Καστριώτη (Σκερντέμπεη). Οι Αλβανοί τον θέλουν Ίλλυρό παρά την κατηγορηματική του δήλωση πού αναγράφεται και σε αλβανικό γραμματόσημο.

Στα μαύρα χρόνια της σκλαβιάς ο Βορειοηπειρωτικός Ελληνισμός υποφέρει: οι Τούρκοι εφαρμόζουν και εδώ το βίαιο εξισλαμισμό. Οι εξισλαμισθέντες μετατρέπονται σε φανατικούς μουσουλμάνους και μισέλληνες. Εκατοντάδες Νεομάρτυρες κοσμούν το Βορειοηπειρωτικό χώρο αλλά και το φαινόμενο των Κρυπτοχριστιανών της Σπαθίας είναι ιδιαίτερο συγκινητικό. Ο Ελληνισμός της Β. Ηπείρου κυριολεκτικά σώζεται με τη δράση των Επισκόπων Δρυϊνουπόλεως Ματθαίου και Αργυροκάστρου Σοφιανού και του Νεκταρίου Τέρπου. Καταλυτική είναι η παρουσία και η προσφορά του ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ ΑΙΤΩΛΟΥ. Οργώνει την Ήπειρο και ιδιαίτερα τη Β. Ήπειρο κηρύττει Χριστόν εσταυρωμένον και αναστημένον, χτίζει εκατοντάδες σχολεία, στηρίζει την ελπίδα του λαού, κρατά ασβέστη τη φλόγα της Λευτεριάς, μιλά για το «ποθούμενο» - τη λευτεριά - και της Β. Ηπείρου, αυτό δεν του το συγχώρεσαν οι Τουρκαλβανοί που τον απαγχόνισαν στο Κολικόντασι της Β. Ηπείρου (πλησίον Φίερι) στις 24-8-1779.

Τη ζοφερή περίοδο της Τουρκοκρατίας τα 80 μοναστήρια της Β. Ηπείρου αναδείχθηκαν όχι μονό κέντρα λατρείας αλλά και εστίες κοινωνικής πρόνοιας, κέντρα εθνικών εξορμήσεων, ορμητήρια και καταφύγια επαναστατών και προπαντός κέντρα ελληνικής παιδείας: τα περισσότερα Μοναστήρια συντηρούσαν σχολές γραμμάτων και τεχνών. Σε «Αθήνα του Βορρά» εξελίχθηκε η Μοσχόπολη Κορυτσάς το 18ο αι. με τη «Νέα Ακαδημία» και προπαντός με το μοναδικό τυπογραφείο σε ολόκληρη την Ανατολή. Σ' αυτό τυπώνεται το πρώτο αλβανικό λεξικό (μαζί και ελληνικό και βλάχικο). Ας σημειωθεί ότι μέχρι τότε η αλβανική δεν ήταν γραπτή γλώσσα. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι πρώτες συστηματικές προσπάθειες εγγραμμάτισής της γίνονται από τους πνευματικούς κύκλους της Νέας Ακαδημίας: το πρώτο αλφάβητο της αλβανικής βασιζόταν στο Ελληνικό. Και όμως την ακτινοβολία της Μοσχόπολης ζήλησαν οι Αλβανοί και την έκαψαν ολοσχερώς...

Η ένοπλη αντίσταση των Ηπειρωτών στην Τουρκική κατοχή είναι θρυλική: το Σούλι στην Ν. Ήπειρο έμεινε άπαρτο για τέσσερις αιώνες, η Χειμάρρα στη Β. Ήπειρο ανάγκασε τους Τούρκους να της παραχωρήσουν αυτονομία και ιδιαίτερα προνόμια. Δεκάδες οι επαναστάσεις κατά των Τούρκων από τους Βορειοηπειρώτες. Αλλά και στην Ελληνική Εθνεγερσία του 1821 χιλιάδες Βορειοηπειρώτες συμμετείχαν ενεργά. Η Β. Ήπειρος όμως παρέμεινε σκλάβο για ένα αιώνα ακόμα...

Όταν το Ελλαδικό Κρατίδιο, μετά την απελευθέρωση, αρχίζει να οργανώνεται και πάλι τρέχουν να συνδράμουν την ανοικοδόμηση του οι σκλαβωμένοι, τότε, Βορειοηπειρώτες: οι Μεγάλοι Ευεργέτες Χρ. Ζωγράφος (Κεστοράτι Αργυροκάστρου), Απ. Αρσάκης (Χοταχόβα Πρεμετής), Σίμων και Γεώργιος Σίνας (Μοσχόπολη Κορυτσάς), Ευαγ. και Κων/νος Ζάππας (Λάμποβο Αργυροκάστρου), Ιωαν. Μπάγκας (Κορυτσά) κ.λπ. χτίζουν και δωρίζουν στο Ελληνικό Κράτος το Αστεροσκοπείο Αθηνών, τα Αρσάκεια Σχολεία, την Ακαδημία Αθηνών, το Ζάππειο Μέγαρο, για να αναφέρουμε τις γνωστότερες δωρεές. Δυστυχώς τα χωριά τους παραμένουν και σήμερα εγκαταλελειμμένα από μας τους Νεοέλληνες...

Το 1912-13, στους Βαλκανικούς Πολέμους, απελευθερώνονται από τον Ελληνικό Στρατό μαζί με τη Μακεδονία και τη Ν. Ήπειρο και τα Βορειοηπειρωτικά εδάφη: από τη Χειμάρρα μέχρι την Κορυτσά. Το «ποθούμενο» του Αγ. Κοσμά έδειχνε να πραγματοποιείται όταν το Δεκέμβριο του 1912 υψωνόταν η Ελληνική Σημαία στην Κορυτσά...

Όμως τα συμφέροντα των Μεγάλων, τότε, Δυνάμεων υπερτερούν: Με πρωτοβουλία Ιταλίας και Αυστροουγγαρίας δημιουργείται εκ του μηδενός, το Αλβανικό Κράτος. Για να μπορέσει να επιβιώσει παραχωρούν βίαια σ' αυτό την ελεύθερη Β. Ήπειρο. Ο Βορειοηπειρωτικός Ελληνισμός μπροστά σ' αυτή την αδικία ξεσηκώνεται. Στις 17 Φεβρουαρίου 1914 κηρύσσει στο Αργυρόκαστρο την ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ. Ορίζεται κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Γ. Ζωγράφο και μέλη τους Μητροπολίτες Δρυινοπούλεως Βασίλειο, Βελλάς και Κονίτσης Σπυρίδωνα και Κορυτσάς Γερμανός (φωτ). Οι Βορειοηπειρώτες αρχίζουν ένοπλο αγώνα χωρίς - δυστυχώς - τη βοήθεια του Ελληνικού Κράτους. Η επανάσταση κατά του Αλβανικού ζυγού πετυχαίνει και στις 17 Μαΐου 1914 αναγκάζονται οι Μ. Δυνάμεις και η Αλβανία να υπογράψουν το ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ δηλ. την ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ. Η κυβέρνηση της Αυτονομίας τον Οκτώβριο του 1914 παραδίδει την εξουσία στον Ελληνικό Στρατό που απελευθέρωσε για Β' φορά τη Β. Ήπειρο.

Δυστυχώς όμως οι Αλβανοί αθετούν τις υποσχέσεις τους: Στη δεκαετία του 1920 κατορθώνουν να αποκόψουν την Ορθόδοξη Εκκλησία από τη Μητέρα Εκκλησία, το Πατριαρχείο Κων/πόλεως, και να την κάνουν υποχείριο του Αλβανικού εθνικισμού. Στη δεκαετία του 1930 ο βασιλιάς Ζώγου επιτίθεται εναντίον της Ελληνικής Παιδείας κλείνει σχολεία, διώκει δασκάλους, γονείς, μαθητές. Οι Βορειοηπειρώτες προσφεύγουν από Διαρκές Δικαστήριο Διεθνούς Δικαιοσύνης (Χάγη) και δικαιώνονται το Αλβανικό κράτος υποχρεώνεται να ανοίξει τα Ελληνικά Σχολεία.

Αλλά η πολεμική εναντίον της Ελληνικής Παιδείας συνεχίζεται και στο καθεστώς του Χότζα και σήμερα.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1940 η Αλβανία διακηρύσσει επίσημα ότι θεωρεί εχθρούς της τους εχθρούς της Ιταλίας. Έτσι στις 28 Οκτωβρίου 1940 Αλβανικές μεραρχίες στο πλευρό της φασιστικής Ιταλίας επιτίθενται εναντίον της Ελλάδας. Όμως νικηφόρος ο Ελληνικός Στρατός μπαίνει θριαμβευτής και πάλι στη Β. Ήπειρο και γίνεται δεκτός ως ελευθερωτής με πανηγυρισμούς από τους Βορειοηπειρώτες. Δυστυχώς όμως και πάλι τα συμφέροντα των «Μεγάλων» θέλουν τη Β. Ήπειρο σκλάβα στους Αλβανούς. Μετά τη λήξη του Πολέμου, το Ελληνικό Κράτος ζητεί από το Συμβούλιο Ειρήνης των Παρισίων και στη συνέχεια από το Συμβούλιο των Τεσσάρων Νικητριών Δυνάμεων τη παραχώρηση της Β. Ηπείρου στην Ελλάδα. Η συζήτηση αναβάλλεται για μετά τη λύση του Αυστριακού (1955) και του Γερμανικού (1990) σήμερα το αίτημα της Ελλάδας εκκρεμεί...

Η υποχώρηση όμως του Ελληνικού Στρατού το 1941 και η κατοχή ξανάφερε το σκοτάδι της σκλαβιάς στην Ήπειρο. Στη Νότια Ήπειρο μουσουλμάνοι Τσάμηδες σε συνεργασία με τους κατακτητές καταστρέφουν, λεηλατούν, σφάζουν. Στη Β. Ήπειρο η κομμουνιστική δικτατορία του Χότζα είναι η χειρότερη σκλαβιά στην ιστορία του Ελληνισμού: · η θρησκεία εκτός νόμου, κάθε θρησκευτική πράξη ποινικοποιείται · η Ελληνική παιδεία διώκεται · η ηλεκτροφόρα συρματοπλέγματα στη μεθόριο και τεράστιοι προβολείς στη θάλασσα κάνουν την Αλβανία απέραντη φυλακή · χιλιάδες εκτελούνται ή σαπίζουν στις φυλακές · κάθε τι πού θυμίζει Χριστό και Ελλάδα εξολοθρεύεται. Η Αλβανία στραγγαλίζει βάνουσα και τα στοιχειώδη δικαιώματα των Βορειοηπειρωτών.

Στην Ελλάδα χρόνο με το χρόνο πυκνώνουν οι φωνές εναντίον του Αλβανικού καθεστώτος. Ο Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης κ. Σεβαστιανός με τη συμπαράσταση ΠΑΣΥΒΑ και ΣΦΕΒΑ οργώνει την Ελλάδα, προσφεύγει σε Διεθνείς Οργανισμούς, διοργανώνει συνέδρια αφυπνίζοντας συνειδήσεις, αλλά και προσφέρει αγάπη και στοργή σε δεκάδες φυγάδες Βορειοηπειρώτες και Αλβανούς. Και όλα αυτά, όταν το επίσημο Ελληνικό Κράτος κωφεύει στο δράμα, σιωπά στα εγκλήματα, αλλά και προσπαθεί να φιμώσει κάθε φωνή διαμαρτυρίας κατά του Χοτζικού καθεστώτος.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ 1990: Οι Βορειοηπειρώτες τολμούν να γιορτάσουν τα πρώτα Χριστούγεννα πριν καλά-καλά ξεψυχήσει η τυρανία του Χότζα. Μέλη της ΣΦΕΒΑ μεταφέρουν με πολλούς κινδύνους στα Τίρανα ιερά σκεύη, βιβλία και άμφια για τη Χριστουγεννιάτικη Λειτουργία και από κει με τη βοήθεια της Ελληνικής Πρεσβείας στη Δερβιτσάνη Αργυροκάστρου. Η πρώτη φανερή Θεία Λειτουργία, τα πρώτα Χριστούγεννα, μετά από 24 χρονιά διωγμών...

Σήμερα ο μονοκομματισμός του κομμουνιστικού κόμματος εξέλιπε δυστυχώς όμως τη θέση του έχει πάρει ο μισελληνισμός σύσσωμης της Αλβανικής ηγεσίας. Η κατάσταση του Ελληνισμού παραμένει και σήμερα τραγική. · η Ορθοδοξία εμποδίζεται να αναπτυχθεί · η Ελληνική Παιδεία διώκεται, κλείνουν τα Σχολεία, όσα

λειτουργούν αλβανοποιούνται, δάσκαλοι απειλούνται και διώκονται για να μη διδάσκουν Ελληνική γλώσσα · στην ΟΜΟΝΟΙΑ δεν επιτρέπεται η συμμετοχή στις εκλογές ·

Βορειοηπειρώτες απολύονται από τις δουλειές τους · ληστοσυμμορίες και παρακρατικοί μηχανισμοί κλέβουν, καταστρέφουν, τρομοκρατούν, σκοτώνουν · η αλβανική αστυνομία σκοτώνει εν ψυχρώ γέροντες, κυνηγά μικρά παιδιά, συλλαμβάνει και φυλακίζει απρόκλητα νεαρούς Έλληνες · μεταφέρονται έποικοι από το Κοσσυφοπέδιο και καταλαμβάνουν δουλειές, περιουσίες, σπίτια των Βορειοηπειρωτών που ζουν προσωρινά στην Ελλάδα · το αλβανικό κράτος μετέρχεται κάθε μέσο ώστε να διώξει τους Έλληνες από τη Β. Ήπειρο...